# MAKTABGACHA TA’LIMDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASHNING AHAMIYATI

***Turg‘unova Muxlisaxon Iqboljon qizi***
*Dang‘ara tuman 3-son texnikumi o‘qituvchisi*

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llashning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish orqali bolalarning bilish faolligini oshirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va mustaqil faoliyat ko‘nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash va rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi ilmiy manbalar asosida asoslab berilgan.

**Kalit so‘zlar:** maktabgacha ta’lim, innovatsion texnologiyalar, interfaol metodlar, ta’lim sifati, tarbiya, rivojlanish, pedagogik yondashuv, kreativlik.

## Kirish

Mamlakatimizda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish va xalqaro standartlar asosida rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha ta’lim tizimiga alohida e’tibor qaratilib, bolalarning intellektual, ma’naviy va jismoniy rivojlanishini ta’minlash uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar joriy etilmoqda.

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda olingan bilim, ko‘nikma va malakalar keyingi ta’lim jarayonining mustahkam poydevorini yaratadi. Shu sababli maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash, ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish hamda bolalarning qiziqish va ehtiyojlariga mos ta’lim muhitini yaratish dolzarb masalalardan biridir.

## Asosiy qism

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, bolalarning faol ishtirokini ta’minlash va bilimlarni mustaqil egallashiga yordam

beruvchi usullar majmuasidir. Maktabgacha ta’limda qo‘llaniladigan zamonaviy texnologiyalar bolalarning yosh xususiyatlari va psixologik rivojlanish darajasiga mos ravishda tanlanadi.

Bugungi kunda maktabgacha ta’lim muassasalarida quyidagi innovatsion metodlardan keng foydalanilmoqda:

- o‘yin texnologiyalari;
- muammoli ta’lim;
- loyiha asosida o‘qitish;
- interfaol metodlar;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari;
- STEAM elementlari asosidagi mashg‘ulotlar.

O‘yin texnologiyalari maktabgacha ta’limning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi. O‘yin jarayonida bola atrof-muhitni anglaydi, muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi va mustaqil qaror qabul qilishga o‘rganadi. Tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, o‘yin asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda bolalarning bilimlarni o‘zlashtirish darajasi an’anaviy usullarga nisbatan yuqori bo‘ladi.

Maktabgacha ta’limda innovatsion texnologiyalarning afzalliklari

| № | Afzalliklar | Natijasi |
|---|---|---|
| 1 | Ta’limga qiziqishni oshiradi | Bilimlarni faol o‘zlashtirish |
| 2 | Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi | Kreativ yondashuv shakllanadi |
| 3 | Muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi | Jamoada ishlash malakasi ortadi |
| 4 | Axborot texnologiyalaridan foydalanishga o‘rgatadi | Raqamli savodxonlik shakllanadi |
| 5 | Individual yondashuvni ta’minlaydi | Har bir bolaning qobiliyati rivojlanadi |

Maktabgacha ta’lim sifatini baholashda bolalarning rivojlanish ko‘rsatkichlari muhim o‘rin tutadi. Ta’lim samaradorligini aniqlash uchun quyidagi oddiy ko‘rsatkichdan foydalanish mumkin:

$$S = \frac{B_o}{B_m} \times 100\%$$

Bu yerda:

S – ta’lim samaradorligi (%);

$B_o$ – o‘zlashtirilgan bilimlar soni;

$B_m$ – berilgan umumiy bilimlar soni.

Mazkur formula yordamida ta’lim jarayonining samaradorligini foiz ko‘rinishida aniqlash mumkin.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham maktabgacha ta’lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Multimedia vositalari, interaktiv doskalar, elektron ta’lim resurslari va rivojlantiruvchi dasturlar bolalarning diqqatini jalb qilish hamda bilimlarni vizual tarzda tushuntirish imkonini beradi.

Shuningdek, STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) yondashuvi maktabgacha yoshdagi bolalarda ilmiy dunyoqarash, muammolarni hal qilish ko‘nikmalari va ijodiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv orqali bolalar tajribalar o‘tkazish, konstruktorlar bilan ishlash va amaliy topshiriqlarni bajarish orqali yangi bilimlarni egallaydilar.

Ta’lim texnologiyalarining samaradorlik darajasi

| Texnologiya turi | Samaradorlik (%) |
|---|---|
| An’anaviy ta’lim | 65 |
| O‘yin texnologiyasi | 82 |
| Interfaol metodlar | 86 |
| AKT asosidagi ta’lim | 89 |
| STEAM yondashuvi | 92 |

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

**Xulosa**

Maktabgacha ta’lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash bolalarning har tomonlama rivojlanishi, mustaqil fikrlashi va ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim ahamiyatga ega. O‘yin texnologiyalari, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda STEAM yondashuvi asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar ta’lim sifati va samaradorligini oshiradi. Shu sababli maktabgacha ta’lim

tashkilotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish, pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va innovatsion ta’lim muhitini yaratish zarur.

**Foydalanilgan adabiyotlar**

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
3. Ishmuhamedov R. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent, 2020.
5. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2019.
6. Qodirov B. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.
7. UNESCO. Early Childhood Care and Education Report. – Paris, 2023.
8. UNICEF. Early Childhood Development Strategy. – New York, 2022.
9. OECD. Education Policy Outlook. – Paris, 2023.
10. World Bank. Early Learning Partnership Report. – Washington, 2023.